

Scapania gracilis

Blockskapania

Klass: *Marchantiopsida*, **Ordning:** *Jungermanniales*, **Familj:** *Scapaniaceae*, **Släkte:** *Scapania* (skapanianer), **Art:** *Scapania gracilis* - blockskapania Lindb. **Synonymer:**

Kännetecken

Blockskapania är en gulaktigt grön bladlevermossa. Arten påminner om klippskapania *S. nemorea* men bladens lillober är rätvinkligt utstående från stammen, med långa tänder närmast bladfästet och grovt tandade bladkanter. Groddkorn är vanligt förekommande, ljusgröna, ovala och tvåcelliga. Svepen och sporkapslar är mycket sällsynta i Sverige.

Utbredning och status

Arten förekommer på enstaka platser i Skåne, Bohuslän och Lycksele lappmark. Flest lokaler finns i Bohuslän, där ganska individrika förekomster finns bl.a. på Sotenäset (Bergqvist & Blomgren 1998). En gammal lokal i Västergötland (Pixbo) är förstörd. Två av de kända lokalerna i Skåne har besiktigats på 1970- och 1980-talet, varvid konstaterades spridda förekomster men små populationer. Förekomsten i Skärälid i Skåne är fortfarande stor och är dessutom typlokal för arten. Den finns i Danmark (bl.a. Bornholm) och ganska rikligt i västra Norge (Vestlandet). Världsbredningen omfattar västra Europa samt Madeira, Kanarieöarna och Marocko. Arten har en västmediterran till suboceanisk utbredning och tycks förutom Nordafrika inte vara funnen i andra världsdelar.

Ekologi

Mossan växer vanligtvis på block och bergväggar i rasmarker nedom branta skuggade klippstup. Arten förekommer alltid på silikatbergarter, aldrig kalkhaltigt underlag. På Skärälidslokalen växer den på block tillsammans med bl.a. purpurmylia *Mylia taylorii* och stentrappmossa *Anastrophyllum saxicola*. I Bohuslän finner man den vanligast på lodytor och kraftigt sluttande bergväggar ganska högt upp på sidorna i fuktiga raviner tillsammans med vaxmossa *Douinia ovata* och skogstrappmossa *Anastrophyllum michauxii* (Bergqvist & Blomgren 1998).

Hot

Ett begränsat antal lokaler innebär att artens fortbestånd inte är säkrat. Stenbrytning och ökad exponering genom t.ex. skogsavverkning, kan hota arten.

Åtgärder

Samtliga kända lokaler måste ges ett ändamålsenligt skydd. Ingrepp som kan minska expositionsskyddet måste undvikas. Eftersom Skärälid utgör typlokal för arten är det särskilt värdefullt att arten får ett extra bra skydd där.

Övrigt

Utländska namn - NO: Kysttviblad, GB: Western Earwort.

Litteratur

Bergqvist, S. & Blomgren, E. 1998. *Sotenässets mossor*. SBT-förlaget. Lund.

Damsholt, K. 2002. Illustrated flora of Nordic liverworts and hornworts. -- Nordic Bryological Society, Copenhagen and Lund

Hill, M.O., Preston, C.D. & Smith, A.J.E. 1991. *Atlas of the bryophytes of Britain and Ireland. Vol. 1. Liverworts*. Harley Books, Colchester.

Lye, K.A. 1970. The horizontal and vertical distribution of oceanic plants in south west Norway and their relation to the environment. *Nytt Mag. Bot.* 17: 25-48.

Persson, H. 1935. Stenshuvuds mossflora. *KVA Skrifter i Naturskyddsärenden* 29.

Författare

Erik Sjögren 1984. Rev. Tomas Hallingbäck 1998 och 2010. © ArtDatabanken, SLU 2010.